הכותב לאשתו פרק תשיעי כתובות פז.

מסורת הש"ס

א) לקמן ק: נישין נג: כ"מ קח:. ב) [לקמן פח:]. ג) [ניעין לד: כ"ב ה: לב. ועי' מוס' כ"ב ה: ד"ה אע"ג]. ד) מכוות מה., ה) מה. מגילה. ערכין כב:. ו) [מלן לחלן]. ז) [לעיל פו:]. ח) דף מח..

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' זכלי לגר עוקבא וכו' וכן דנקי נדר מנכסי: (ב) שם עד ל' מעידה שהיא פרוצה לא הפרע אלא בשבועה מנכסים משועבדים ומנכסי יתומים והנפרעת שלא נפניו לא כל"ל: (ג) שם כילד מכר בל נכסיו:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת.

תוספות רי"ד

ה"ז משביעה כ"ז שירצה לא הושיבה חנונית ולא מינה אפוטרופא אין יכול להשביעה ר"א אומר אע"פ שלא הושיבה חנונית ולא מינה אפוטרופא משביעה כ"ז שירצה שאין לך אשה שלא נעשה אפוטרופא שעה א' בחיי בעלה על פלכה ועיסתה: א"ל אין אדם דר עם נחש בכפיסה ואין הל' כו' אליעזר דקי"ל יחיד ורבים הלכה כרבים. (ופי' הרב שאע"פ שא"י להשביעה על פ"ו אם משביע' על האפוטרופס' ועל החנונית יכול לגלגל עלי' גם על פ"ו) ירושלמי שבה כלים מה את עבדת לה כש"ח או כש"ש אמרת מסתברא אפי' כש"ת [אינה] אם כך אין אתה אומר אין שלום לעולם בבית: **מתני'** כתב לה נדר ושבועה א"ל עליך א"י להשביעה אבל משביע הוא את יורש' ואת הבאים ברשותה נדר ושבועה א"ל עליך ועל יורשיך ועל יורש' ולא הבאים ברשותה אבל יורשין משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה נדר ושבועה א"ל עליך ולוירשי ולבאים ברשותי עליך ועל יורשיך ועל ה"ב לא הוא ולא יורשיו ולא הבאים ברשותו משביעים אותה ואת יורשיה ואת הבאים ברשותה. הלכה מקבר בעלה לבית אביה אז שחזרה לב"ח ולא נעשה אפוטרופא אין היורשין משביעין אותה ואם נעשה [אפטרופא] היורשים משביעים אות' לעתיד לבא ואין משביעין אותה לשעבר: כתב לה נדר ושבועה וכו'. פי' נדר שנודרת יאסרו עלי כל פירות שבעולם כקונם אם עכבתי משלך כלום בדאמרינן במסכת נישין (בהנייקין) [בהשולח] נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג הזוקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה. א"י להשביעה כגמ' מסיק ששום שבועה א"י להשביעה בין אם עשאה אפוטרופא דהיא רמו עליה בין אם היתה פונמת כתובתה דתנן לקמן הפונמת כתובתה ל"ח אלא בשבועה והשתא דפטרה מן השבועה שום שבועה א"י להשביעה ואם נירשה ובאה לגבות כתובתה ממנו תגבה בלא שבועה וה"ה אם טוען עליה פרעתיך שמן הדין היה להשביעה אע"פ ששטר כתובה קיימת כדאמר ר"פ בשבועות (מא) האי מאן דאמר שטר פריע הוא משביעין ליה למלוה. הכא כיון דפטרה מן השבועה א"ל אלא גובה בלא שבועה. אבל משביע הוא וכו'. פי' אע"פ שהתנה עם אשתו ופוטרה מן השבועה וזיכה לגבות ממנו כתובתה בלא שבועה. אין יורש' והבאים ברשותה דהיינו אם מכרה כתובה לאחרים אין יכולים לומר לו אחרי שהתניית עמה לגבות בל"ש גם אנו הבאים מכתה נגבה ממך בלא

על אפוטרופיא. פוטרה בכתיבה זאת משבועת אפוטרופוס אם יוציאנה מעוניות אבל אם פגמה כתובתה תתנן במתני'[1] הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא בשבועה לא נפטרה מאותה שבועה ע"י תנאי זה דכי פטר לה משבועה דקא רמי הוא עלה אבל שבועה דהיא גרמה לנעשה לא פטר לה: **על הפוגמת.** וכ"ש משבועת אפוטרופיא דמכל שבועה פטרה: **אמרה לשמעתא.** הך אתקפתא דשמא למ"ד כו' אותביה קמיה דרב אשי: **כתוב לי דלא משבעת לי.** ומינו דרמיא אנפשה מבעה ליה פטור כל שבועות: **אמון אמא מסניאו.** להא דרב יהודה אריש דמתניתין דלא פרים בה בהי שבועה מיירי ואפלוגתיה דר"נ וסבריתו דרב יהודה אדר"נ פליג וקשיא לכו: **אמן.** אמיתא דמתני' מתניתן לה דמיירי בשבועת אפוטרופין בהדיא דקתני[2] ואם נעשית אפוטרופיא ודר"נ לאו אפלוגתא דרב יהודה אתמר אלא אפירוש דריש אתמר ורב מתנא פליג אדרב יהודה בפיפא בהי אפוטרופוס קאמר לשעבר אבל בפונמת כולהו מודו דפטרה דשבועה הנאה לה ע"י נכסיו היא: **שעבר מאי עבידתיה.** כלומר עד מתי קדוי לשעבר דלא אמרינן נכסי דיתמי ניהו ואין תנאי שלו מועיל בהן: **אבל כין מיפס לקבורה.** כגר רמו נכסי קמי יתמי ואין תנאי שלו מועיל בהן שלא ע"י נכסיו נאה לה: **לכרגא.** לפרוע למלך כסף גולגלתא דיתמי: **ולמזוני.** מזון האשה והבנות והיתומים: **ולקבורה.** לקבורת המת או היתומים: **מוכנין.** נכסי דיתמי בלא אכרזתא שאין שהות ומתון לדבר וה"ג לא משבעינן על אותה מכירה דא"א שלא תזלזל ותפסידתן ומגמגמת שבועת שקר: **דלא נדר דלא שבועה.** אם כתב לה לשון זה: **נקי נדר: מנקים משבועתא.** מדין שבועה: **נקי נפשך בשבועתא.** אם יתקדון השבעי לנסי: **אבל מה אעשה.** דלעולם יורשין משביעין אותה אם מת הוא והיא נפרעת מהם: **ואיכא דאמרי לה.** להא דאמרן שאול בן אימא מרים מתניתא [ולא אמרו לה בלשון שמעתא דאמורא דלאמרן דאמר שמואל משום אבא שאול אבא מתניתא] היא ואמר שמואל עליה הלכה כאבא שאול: **מתני' דפונמת כתובתה.** כדמפרש ואזיל במתניתין גופה: **לא תפרע.** השתא ובגמ' מפרש טעמא: **עד אחד מעידה כו'.** בגמרא מפרש טעמא: **מנכסים משועבדים.** משום דאי הוה גבי מן הלוה גופיה והוה טעין ליה אשתבע לי דלא פרעתיך אמרינן בשבועות[3] דמשבעינן ליה ואי לא טעין לא טעינן ליה הואיל ונקיט שטרא אבל בשביל לקוחות אבן טעינן דלמא אי הוה גבית מן הלוה הוה טעין לך אישתבע לי דלא פרעתיך ובעית איישבועה השתא אבן טעינן דפתח פיך לאלם הוא ומנכסי יתומים ונפרעת שלא בפניו כולהו משום האי טעמא: ר"ש

אלא למ"ד כו' איהי מי הות ידעה דמותיב לה **אפוטרופיא.** ואין להקשות דלדידיה איכא לאוקמי מתניתין כשהיא כבר אפוטרופיא ולכך היא מוכנעת מן הכבל לפוטרה דמאי דתקין לאוקמא מתני' בשבועת אפוטרופיא ולומר דלא מיירי מתני' בכל ענין אפילו לא נעשית עדיין אפוטרופיא דסתמא דמילתא שכתב לה בשעה שכונסה: **לברגא** ולמזוני. פי' בקונטרס לברגא של יתומים וקשה דמשמע הא לשאר לרכי היתומין מכריזין והא ליתא מדפריך בריש פרק שוס היתומין (ערכין כב. ושם) למ"ד אין נזקקין לנכסי יתומין אלא לשטר שיש בו ריבית מן המשנה דשוס היתומין ל' יום ומכריזין כו' דלמא ההיא הכרזה לא לפרוע לבעל חוב אלא כשמוכרים לשאר לרכי יתומין לכך נראה לפרש לברגא של אשה לפרוע כסף גולגולת שלה כמו שהיה הבעל עושה דבכלל מזוני הוא: [**אפי'** בין מיתה לקבורה. מה שפי' בקונטרס שלא זלזלה אין נראה דמ"מ תשבע שלא עיכבה משלהם ביה אלא כמו שמפרש בירושלמי שלא תניח מת מוטל ותלך לגיה אביה והשתא נמי שפיר דמייתי לברגא ולמזוני ולקבורה דמזכינין בלא אכרזתא מעוס כבוד המת]: **ולקבורה.** הא לא אלעזרין לעיל שלא יניח אביהן מוטל בבזיון עד שישומו ויכריזו אלא אם לוו לצורך קבורה מזכינין לצורך זה המוב בלא הכרזה שלא תהא מכשילו לעתיד: **מנכסי** יתומים **לא תפרע אלא** בשבועה. פימה אמאי לא הקשה מהך משנה למ"ד בריש פרק שוס היתומים (ערכין כב. ושם) אין נזקקין לנכסי יתומים אא"כ ריבית אוכלת בהן דהך לא הוה מלי לאוקמה כגון שיש ריבית כדמשני אההיא דאין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית ואמוכת דמייתי התם ואיכא למימר דהך דהכא איכא לאוקמה ביתומים גדולים דא"כ ההיא דאין נפרעין אלא מן הזיבורית אמאי לא מוקי לה דוקא בגדולים אלא ודאי ס"ל להש"ס דבכל ענין מייתי ואומר ר"י דודאי דהך דהכא הוה מוקי לה בגדולים דוקא אבל ההיא דאין נפרעין אלא מן הזיבורית לא ניתא לי לאוקמה בגדולי דלא נפשוט הא דבעי עלה בהמקין (ניעין נ.) יתומים שאמרו אין נפרעין אלא מן הזיבורית קטנים או אפילו גדולים: **מקשים** הא דתנן בהשולח (ניעין דף לד: ושם) אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה ופריך מאי איריא אלמנה כו' ומשני דאלמנה אלעזרין ליה מעוס חיגא והשתא אמאי אלעזרין למיתני הא תניא לה הכא ולעיל (דף פד.) נמי גבי היה עליו כתובת אשה וכע"ח תנן שכולן צריכין שבועה וי"ל דאלעזרין למיתני התם דלא תוקמה מתניתין דהכא בגרושה אבל באלמנה לא תבעי שבועה מעוס חיגא ואע"ג דגרושה בעיא נמי מן דכתיב לקמן אמאי אלמנה (דף לז:) מ"מ לא בעיא חן כמו אלמנה והא לא תקשי מתניתין דהכא אמאי אלעזרין למתני דהכא תנא לה בהדי הכי דאין נפרעין אלא בשבועה: אמר

עין משפט נר מצוה

מד א מיי' פ"ט מהל' שותפין הלכה ד טוש"ע אה"ע סימן לח סעיף ה:
מה ב מיי' פי"ב מהל' אישות הלכה ט"ז וסי"ח הלכה כ וסי"ב מהל' מלוה הל' יא סמג עשין מח ולד לו' טוש"ע אה"ע סי' ס סעיף ה וסי' לג סעיף כה וסי' קד סעיף ג וסי' קיב סעיף ו וטוש"ע ח"מ סי' קמ סעיף ג:
מו ג מיי' פי"ח מהל' אישות הלכה יט טוש"ע אה"ע סימן לח סעיף י:
מז ד מיי' פי"ז שם הל' יד וסי"ד מהל' מלוה הלכה ט סמג עשין מח ולד טוש"ע אה"ע סי' לו סעיף ז וטוש"ע ח"מ סי' סד סעיף ח:
מח ה מיי' שם וסי"ז מהל' אישות הלכה טו טוש"ע אה"ע שם סעיף ח וח"מ שם סעיף ה:
מט ו מיי' פט"ז מהל' אישות הל' יט וסי"ד מהל' מלוה הלכה ט וסי"ב מהל' מלוה הלכה י טוש"ע אה"ע שם סעיף ט וח"מ סי' לח סעיף ט וסי' קיד סעיף ד:
נ ז מיי' פט"ז מהל' אישות הל' יט וסי"ד מהל' מלוה הלכה ט סמג שם טוש"ע אה"ע שם סעיף ט וטוש"ע ח"מ סי' קמ סעיף ג וח:
נא ח מיי' פט"ז מהל' אישות הלכה טז וסי"ג מהל' מלוה הל' ט וסי"ד שם הל' ט סמג שם טוש"ע אה"ע שם סעיף י וטוש"ע ח"מ סי' קו סעיף ט:

תוספות רי"ד (המשך)

שבועה כאשר התנית עמה שהוא א"ל לאשתי עשיתי זה הכבוד שתגבה ממני בלא שבועה אבל לכם אינו חפץ לעשות כבוד זה ואין תנאי האשה מועיל לא ליורשי' ולא ללקוחות הבאים מכחה. אלא אם באין יורש' לגבות כתובתה ממנו כגון שגירשה ולא הספיקה לגבות כתובתה עד שמתה או שמכרתה לאחרים ובאים לתובעו יכול הוא להשביען בכל ענין שנופלה עליהן שבועה שאם אומר להם פרעתי אתכם והן פונמין כתובתן לא פרעתנו כ"א כך וכך נשבעין כדין הפונם שטרו ואם טוענין כי לא פרעתנו כלום נשבעין כדין דר"פ. ואם טוען עליהם כי פרעתי אתכם או אמכם גזלתני כשמיניתוה אפוטרופוס על נכסי נשבעים לו שבועת היורשים שלא פקדנו בשעת מיתתה ולא אמרה לנו מקודם לכן ולא מצאנו בין שטרותי' ששטר כתובת' פרוע וגם הלקוחות נשבעין כמו כן שלא פקדנו ולא אמרה לנו ששטר כתובתה פרוע או שגזלה אותך: נדר ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך וכו'. פי' אע"פ שהתנה עם אשתו ופטרה מן השבועה וגם פטר יורש' והבאים ברשותה התנאי הזה אינו מועיל אלא כשכאים לגבות ממנו אבל אם מת הוא ונפלו נכסיו לפני היורשים והיא באה לגבות כתובתה מן היורשין אין תנאי אביהן מועיל לה ולא מציא למימר אתם מכח אביכם באים והרי אביכם פטרני וכמר שלא הי' הוא רשאי להשביעני כך אין אתם רשאין להשביעני אלא אומרים לה תנאי הזה לא הועיל אלא כשהיו הנכסים בידו אבל עכשיו שבאו ברשותנו אינו מועיל תנאי אלא אנו יכולים להשביעך שלא פרעך אביו כדין כל אלמנה הבאה ליפרע

מנכסי יתומים ואם היתה אפוטרופא בנכסי בעלה יכולים להשביעה שלא גזלה את אביהן באותו האפוטרפסות וכ"ש אם טוענים עליה שפרעונך שחייבת לישבע וכן אם מתה היא ולא הספיקה לגבות כתובה מהן ובאים ברשותה מהן משביעין אותם שבועת היורשין שלא פקדנו אמנו. ובפ' כל הנשבעין (דף פח) מקשה תלמודא מהכא למ"ד אין אדם מוריש שבועה לבניו.

על אפוטרופיא שנעשית בחיי בעלה ר"נ אמר רבה בר אבוה על הפוגמת כתובתה אזל רב מרדכי אמרה לשמעתא קמיה דרב אשי בשלמא למ"ד על הפוגמת כתובתה דמסקא אדעתה דלמא מצטרכי לי זוזי ושקילנא מכתובתאי וא"ל כתוב לי דלא משבעת לי אלא למ"ד על אפוטרופיא שנעשית בחיי בעלה איהי מי הות ידעה דמותיב לה אפוטרופיא דאמרה לי' כתוב לי דלא משבעת לי א"ל אתון אהא מתניתו לה אנן אהא מתנינן לה הלכה מקבר בעלה לבית אביה או שחזרה לבית חמיה ולא נעשית אפוטרופיא אין היורשין משביעין אותה ואם נעשית אפוטרופ' יורשין משביעין אותה על העתיד לבא ואין משביעין אותה על שעבר שעבר מאי עבידתיה א"ר יהודה אמר רב על אפוטרופיא שנעשית בחיי הבעל אבל בין מיתה לקבורה משבעינן לה [a]ורב מתנא אמר אפילו בין מיתה לקבורה לא משבעינן לה [b]דאמרי [6]נהרדעי לכרגא ולמזוני ולקבורה מזבנינן בלא אכרזתא אמר רבה א"ר חייא דלא נדר ודלא שבועה הוא אינו יכול להשביעה אבל יורשין משביעין אותה נקי נדר נקי שבועה בין הוא ובין יורשין אין משביעין אותה ה"ק לה מנקית משבועתא ורב יוסף אמר רבי חייא דלא נדר ודלא שבועה הוא אינו יכול להשביעה אבל יורשין משביעין אותה נקי נדר נקי שבועה בין הוא ובין יורשין משביעין אותה ה"ק לה נקי נפשך בשבועתא שלח ר' זכאי למר עוקבא בין דלא שבועה בין דנקי שבועה בין דלא נדר ובין דנקי נדר (6) בנכסי הוא אינו יכול להשביעה אבל יורשין משביעין אותה מנכסיא אילין בין הוא ובין יורשיו אין משביעין אותה אמר רב נחמן אמר שמואל משום [c]אבא שאול בן אימא מרים בין דלא שבועה בין דנקי שבועה בין דלא נדר ובין דנקי נדר בין מנכסי ובין מנכסיא אילין בין הוא ובין יורשיו אין משביעין אותה אבל מה אעשה שהרי [c]אמרו חכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה ואיכא דאמרי לה מתניתא אבא שאול בן אימא מרים אמר בין דלא שבועה בין דנקי שבועה בין דלא נדר ובין נקי נדר בין מנכסי ובין מנכסיא אילין בין הוא ובין יורשיו אין משביעין אותה אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה אמר רב נחמן אמר שמואל [c]הלכה כבן אימא מרים: **מתני'** [7]הפוגמת כתובתה לא תפרע אלא בשבועה עד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה (ב) מנכסי יתומים ומנכסים משועבדים [8]ושלא בפניו לא תפרע אלא בשבועה [9]הפוגמת כתובתה כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי אלא מנה לא תפרע אלא בשבועה [10]עד אחד מעידה שהיא פרועה כיצד היתה כתובתה אלף זוז ואמר לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא התקבלתי ועד אחד מעידה שהיא פרועה לא תפרע אלא בשבועה [11]מנכסים משועבדים כיצד מכר (ג) נכסיו לאחרים והיא נפרעת מן הלקוחות לא תפרע אלא בשבועה [12]מנכסי יתומים כיצד מת והניח נכסיו ליתומים והיא נפרעת מן היתומים לא תפרע אלא בשבועה [13]ושלא בפניו כיצד הלך לו למדינת הים והיא נפרעת שלא בפניו אינה נפרעת אלא בשבועה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com